

2. 9. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vztah mezi nezávislostí a odpovědností rozhodce

Příspěvek se zaměřuje na vztah mezi nezávislostí a odpovědností rozhodce. Postavení rozhodce je na jednu stranu spojeno s velkou mírou odpovědnosti, protože rozhodce by měl svoji činnost vykonávat v určité kvalitě, uvážlivě a zodpovědně (byť zákonné požadavky kladené na osobu rozhodce jsou v českém právním řádu minimální). Nelze však opomenout fakt, že u činnosti rozhodce je zejména v případech smluvní odpovědnosti velmi omezená možnost liberace za předpokladu, že vznikne škoda.

Nicméně na druhou stranu je velký důraz kladen na nestrannost a nezávislost rozhodce, který vydává autoritativní rozhodnutí, který je rozhodčí nález splňující náležitosti vykonatelného titulu, čímž je jednoznačně nežádoucí, aby byl rozhodce při výkonu rozhodčí činnosti ovlivňován různými faktory a vlivy, které by jeho nezávislost a nestrannost ve sporu mohly ohrozit.

Tyto dva principy mohou být v některých případech jen velmi obtížně slučitelné (byť se rozhodce musí při výkonu své činnosti pokusit vhodným způsobem propojit oba principy), což je důvodem, proč je žádoucí zamyslet se nad otázkou, jak by měl být nastaven vztah nezávislosti rozhodce na jedné straně a na odpovědnosti rozhodce na straně druhé.

Z historického hlediska se v mnoha státech prosazovala nejprve myšlenka vyloučení občanskoprávní odpovědnosti rozhodců ve formě imunity, která měla také zajistit, že rozhodce nebyl při svém rozhodování ovlivněn obavami z potenciální odpovědnosti, čímž mohl rozhodovat skutečně nestranně a nezávisle. Například ve Velké Británii byl ze stran obecného soudu v případě *Sutcliffe v. Thackrah* v roce 1974 formulován závěr, že potenciální možnost uplatnit vůči rozhodci právo na odpovědnost za škodu je překážkou pro řádný výkon funkce rozhodce. V témže soudním rozhodnutí zazněla rovněž myšlenka, že by se z uplatňování práva na náhradu škody vůči rozhodci mohl stát nástroj, jehož prostřednictvím by strany mohly na rozhodce působit například prostřednictvím zastrašování potenciální odpovědností za škodu, čímž by se strany sporu mohly snažit dosáhnout pro sebe výhodnějšího rozhodnutí ve sporu.[\[1\]](#)

Tento názor může mít určité opodstatnění. Nicméně je typický spíše pro anglosaský právní systém, ve kterém je rozhodcům také zaručena poměrně široká imunita, kdy občanskoprávní odpovědnost rozhodce sice není zcela vyloučena, nicméně lze ji dovodit, jen pokud by rozhodce jednal úmyslně v rozporu se zákonem, popř. v některých případech ještě v případě hrubé nedbalosti.[\[2\]](#)

V takovém případě je rozhodce poměrně intenzivně chráněn před odpovědností dle občanského práva, čímž má také prostor pro vlastní úvahu při formulaci rozhodnutí, nemusí se navíc tolik obávat například vleklých sporů, které jej mohou často profesně poškozovat, zasahovat i do oblastí běžného života, čímž lze také mít za to, že imunita a určitý prostor pro vlastní úvahu v mezích spravedlnosti mohou být v některých případech zárukou toho nejsprávnějšího rozhodnutí.

Nicméně v České republice je situace jiná. Jak již bylo nastíněno na předcházejících stranách, české soudy občanskoprávní odpovědnost rozhodce opakovaně dovozují, přičemž v žádném předpise není řešena ani otázka odpovědnosti rozhodce dle občanského práva ani jeho speciální imunita. Soudy

v České republice navíc dovozují i skutečnost, že ani situace, kdy je rozhodce de facto ekonomicky závislý na jedné ze stran sporu, neboť její spory řeší opakovaně, nemusí být důvodem pro to, aby byl rozhodce podjatý. Z uvedeného důvodu dle závěrů českých soudů není ani nutné, aby byl z rozhodování takového sporu vyloučen. To potvrzuje například aktuální náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1851/19^[3] stejně jako třeba rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 3150/2012.^[4] V takových případech na jednu stranu sice rozhodce skutečně může zůstat zcela nestranným a nepodjatým, nicméně stejně tak se u něj mohou vyskytnout určité obavy z toho, že přijde o (třeba i podstatnou) část svého příjmu, s čímž se pojí i určité riziko, že se bude potýkat s existenčními a ekonomickými problémy apod.

Je tedy zřejmé, jak se dva pohledy na tentýž problém mohou v různých státech a třeba i u různých autorů odborné literatury diametrálně odlišovat. V každém případě mají oba pohledy jak svá pozitiva, tak svá negativa. Není přitom účelem tohoto příspěvku rozhodnout, jaké nastavení je nejvhodnější, ale spíše poukázat na fakt, že mezi odpovědností a nezávislostí by měla v každém případě existovat určitá rovnováha. Tu lze v českých podmínkách podpořit např. tím, že rozhodce sice bude dle občanského práva odpovědný, nicméně budou na něj z osobnostního hlediska kladeny vyšší nároky než v současnosti (např. z hlediska vzdělání, určité praxe kupříkladu v právnických profesích).

Zejména praxe v právnických profesích by mohla být významným přínosem, protože lze mít za to, že rozhodce s právnickým vzděláním se patrně nenechá zastrašit pouhými prohlášeními o tom, že se strana bude domáhat náhrady škody, pokud by na základě svých odborných znalostí věděl, že postupuje v souladu s právem a v souladu s rozhodčí smlouvou, čímž je pravděpodobnost úspěchu ve sporu u té strany, která by se odpovědnosti za škodu domáhala, v případném sporu minimální. Stejně tak lze říct, že jedinec, který již má řadu let praxe, je obvykle méně náchylný k tomu, aby se nechal zastrašit, přesvědčit k nějakému nestandardnímu postupu z ekonomických důvodů, což může být v profesi rozhodce rovněž významným benefitem a stabilizačním prvkem.

JUDr. PhDr. Melinda Vrajíková, LL.M

^[1] TWEEDDALE, Andrew a Keren TWEEDDALE. Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice. Oxford: Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-921647-5, s. 146.

^[2] GARAUD, Jean-Yves. The arbitrator's liability report from the club des juristes. Paris: Le club de juristes, 2017. ISBN nevedeno, s. 26 a 99.

^[3] Náleží Ústavního soudu ze dne 3.9.2019 sp. zn. II. ÚS 1851/19.

^[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. 23 Cdo 3150/2012.

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)